

ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสตรี
ในมุมมองนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ
The Conceit of Male Characters from a Perspective of
the Award – Winning Female Authors of Outstanding
Novel Awards by Ministry of Education

ชัชศรีณย์ จิตคงคา / Chatsarun Jitkhongkha^๑

วรวรรณ ศรียาภัย / Warawat Sriyabhaya^๑

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ / Wilaiwan Khanittanan^๑

Received: Jun 30, 2020 Revised: Aug 26, 2020 Accepted: Sep 9, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสตรีในมุมมองนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลจากนวนิยายดีเด่นแห่งชาติที่ผู้แต่งเป็นผู้หญิง จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่ บุชบกใบไม้ รัตนโกสินทร์ ไฟทะเล นิรมิต หนึ่งฟ้าดินเดียว และน้ำเล่นไฟ นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในแนวคิดความนึกเปรียบเทียบของราชบัณฑิตยสถานและแนวคิดความเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์

---

^๑ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน ของ Lakoff and Johnson (1980) ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบรูปภาษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ ปรากฏทั้งสิ้น ๑๙ คำ จำแนกประเภทได้ ๖ ประเภท ได้แก่ ๑. ผู้ชายเป็นสัตว์บก ปรากฏ ๑๒ ประเภท ดังนี้ หมูในเล้า ลิงค่าง ม้าหรือม้าแข่ง แกะขาว หมา เสือ พยัคฆ์ร้าย แมว กระต่าย เนื้อไก่ จิ้งจอก และช้างเผือก ๒. ผู้ชายเป็นสัตว์ปีก ได้แก่ นก ๓. ผู้ชายเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งู ๔. ผู้ชายเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ มดปลวก ๕. ผู้ชายเป็นสัตว์ในนิยาย ได้แก่ นางพญา และ ๖. การสร้างคำที่ใช้คำว่า “สัตว์” เป็นส่วนประกอบ จำนวน ๓ คำ ดังนี้ สัตว์น้อย สัตว์ร้าย และพญาแห่งสัตว์ นักเขียนสตรีนำเสนอข้อมูลตัวละครชาย โดยสะท้อนให้เห็นความจริงของชีวิตตัวละครที่ไม่แตกต่างไปจากสัตว์ในด้าน อารมณ์และลักษณะนิสัย นักเขียนใช้รูปภาษาความนึกเปรียบเทียบเพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตัวละครในนวนิยายได้ชัดเจนมากขึ้น สะท้อนการสร้างภาพของตัวละครชายผ่านสัตว์ โดยการเปรียบเทียบอุปนิสัย พฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครชายเพื่อให้ผู้รับสารทำความเข้าใจภาพของตัวละครชายที่นักเขียนต้องการสื่อสารด้วยกลวิธีการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านรู้จักดี โดยใช้คำน้อยแต่ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ชัดเจน

คำสำคัญ : ความนึกเปรียบเทียบตัวละคร ภาษาศาสตร์ปริชาน ตัวละครในนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ นวนิยายดีเด่นแห่งชาติ

Abstract

This paper aims to study a conceit of the male characters from the perspective of, outstanding novel awarded, female authors. The research methodologies used in this research are the qualitative research and documentary research. From six novels, eight male protagonists, including 1) Samphob of Bussabokbaimai 2) Fak of Rattanakosin 3) Chab of Fai-talay 4) Phuwong 5) Phungkhee 6) Taiwan of Nira-mitr 7) Muang-ram of Neung-fah-din-deaw and

ใกล้ชิดสัมพันธ์และมีประสบการณ์กับสิ่งที้นำมาเปรียบทั้งรูปธรรมและนามธรรม สื่อมุมมองแง่คิดทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นนักเขียนสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านให้สมบทบาทตามที่วางโครงเรื่องไว้ ผู้แต่งเปรียบเหมือนคนวาดภาพที่มีวัสดุอุปกรณ์เป็นถ้อยคำภาษาที่จะใช้วาดให้เกิดเป็นภาพขึ้นในใจผู้อ่าน ผู้แต่งแต่ละคนมีกลวิธีการสร้างภาพตัวละครแตกต่างกันตามความสามารถของผู้แต่งในการสร้างสรรค์ตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวและเกิดจินตภาพเพื่อสื่อแสดงอารมณ์ ความคิดและความรู้สึกที่ซับซ้อนกินใจ ดังที่ เจตนา นาควัชระ (๒๕๑๔) ได้กล่าวว่า “วรรณคดีเป็นองค์ประกอบแห่งความคิดและอารมณ์ที่ซับซ้อน การแสดงออกซึ่งสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจอย่างซาบซึ้งจับใจได้นั้นต้องอาศัยความเปรียบอยู่มาก”

นักเขียนสตรีได้สร้างสรรค์ถ้อยคำความนึกเปรียบเทียบตัวละครเป็นสื่อสร้างอารมณ์สุนทรีย์ การสร้างตัวบทนวนิยายที่สอดคล้องประสานกับองค์ประกอบนวนิยายที่ดีทำให้เกิดคุณค่าทางวรรณศิลป์ ผู้อ่านได้อ่านแล้วเข้าถึงอารมณ์ตัวละครและตัวบท นับได้ว่านวนิยายดีเด่นให้แง่คิดเรียนรู้ทั้งเรื่องของภาษา อารมณ์ชีวิต หรือให้ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และได้ใช้รูปภาพความนึกเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือในการแสดงรายละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพเด่นชัด นักเขียนนวนิยายมีลักษณะการใช้ภาษาความนึกเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือทางวรรณศิลป์ที่ใช้สื่อภาพความคิดของผู้แต่ง บรรยายลักษณะตัวตนของตัวละคร แสดงความนึกคิดและพฤติกรรมของตัวละครที่แตกต่างกัน นักเขียนสตรีมีลักษณะการใช้ภาษาความนึกเปรียบเทียบและถ้อยคำบริบทแวดล้อมของความนึกเปรียบเทียบพรา้เพื่อพรรณนาและบรรยายความ การใช้ภาษาตามลักษณะขนาดความสั้นและความยาวของโครงเรื่อง และแนวเรื่องของนวนิยายที่ตัวละครแสดงความนึกเปรียบเทียบตนเอง หรือ ตัวละครอื่น ๆ เพื่อบรรยายภาพลักษณ์ตัวละครเอกที่ใช้ในการสร้างสรรค์เรื่อง นักเขียนใช้กลวิธีการประกอบสร้างความนึกเปรียบเทียบตามโครงสร้างของความนึกเปรียบเทียบที่ปรากฏในบทสนทนาและบทพรรณนาหรือบรรยาย การประกอบสร้างความนึกเปรียบเทียบด้วยระบบสัญลักษณ์และระบบมายาคติ โดยการเลือกใช้คำ

กลุ่มคำและข้อความแสดงความหมายตามรูปสัญลักษณ์แสดงมายาคติที่ปรากฏในสังคม นอกจากนี้นักเขียนนวนิยายต้องเลือกสรรถ้อยคำให้สัมพันธ์กับความคิดและอารมณ์แล้ว ต้องคำนึงถึงความหมายของถ้อยคำที่ต้องการสื่อสาร ดังที่ อาร์ (๒๕๔๔) ได้ให้ทัศนะว่า “ความหมายภายในขอบเขตของตัวบทนั้นเกิดขึ้นจากการสอดประสานของโครงสร้างต่าง ๆ ในตัวบทเอง แม้ว่าผู้เขียนตัวบทวรรณกรรมจะดำรงอยู่ในบริบททางสังคมของยุคสมัย แต่การประกอบสร้างความหมายต่าง ๆ ย่อมเป็นไปตามข้อตกลงที่ผูกติดอยู่กับคติความเชื่อ ค่านิยมอุดมการณ์ทางสังคมและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน”

จากการสำรวจผลงานการศึกษางานวิจัยความเปรียบในงานวรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรอง ปรากฏว่าความเปรียบเป็นกลวิธีการศึกษาภาษาเพื่อสื่อสารและแสดงออกทางความคิดของนักเขียน ซึ่งแต่ละคนจะมีลีลาการใช้ความเปรียบที่แตกต่างกันในการแสดงอารมณ์สภาวะปัญหา และการใช้ความเปรียบเป็นกลวิธีที่ใช้สื่อสิ่งที่เข้าใจยากที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจง่ายด้วยรูปธรรม โดยการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเพื่ออ้างถึงตัวเปรียบอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ ไอ เอ ริชาร์ดส์ (Richards, 1936) กล่าวว่า สิ่งเปรียบเป็นพาหนะ (Vehicle) และเรียกสิ่งที่ถูกเปรียบว่าผู้โดยสาร (Tenor) มโนทัศน์เกี่ยวกับมโนอุปลักษณ์ (Conceptual Metaphor) ของ Lakoff and Johnson (1980) คือ การเทียบสิ่งหนึ่งให้มีมโนทัศน์เหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยการใช้คำบางคำเพื่อสื่อให้เกิดจินตภาพถึงสิ่งหรือลักษณะที่เป็นเช่นนั้นโดยไม่ได้กล่าวเปรียบเทียบอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งการศึกษาความเปรียบนี้ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๕) กำหนดเรียกว่า ความนึกเปรียบเทียบ (Conceit)

ด้วยเหตุผลข้างต้นจากการศึกษาเรื่องความนึกเปรียบเทียบตัวละครและนวนิยายดีเด่นในช่วงที่ผ่านมายังไม่มีนักวิชาการหรือผู้สนใจศึกษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครในนวนิยายดีเด่น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ ซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์ทางภาษา โดยศึกษาในมุมมองของนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ นักเขียนถ่ายทอดภาพรวมของชีวิตตัวละครที่มีเอกลักษณ์ชี้ชัดให้สมจริงตามแนวคิดเรื่องราวที่

กำหนดไว้ นำเสนอเนื้อหาข้อคิดในการดำเนินชีวิตและภาพสะท้อนสังคมที่สอดแทรกไว้ในผลงานสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีด้วยกระบวนการปรุงแต่งเรื่องราวให้สนุกสนานเพลิดเพลิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำตัวละครชายมาเปรียบกับสัตว์สามารถทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นลักษณะเด่นของตัวละครทำให้รับรู้เข้าใจถึงแก่นของเรื่อง ตระหนักถึงคุณค่า และเข้าถึงแก่นแท้ของงานสร้างสรรค์ระดับชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์รูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ในมุมมองนักเขียนสตรีที่ปรากฏในนวนิยายรางวัลดีเด่นแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. อ่านนวนิยายดีเด่นที่ได้รับรางวัลหนังสือนวนิยายดีเด่น จากการประกวดหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ อย่างละเอียดโดยใช้กระบวนการอ่านคิดวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลรูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายจากนวนิยายของนักเขียนสตรี ๖ เรื่อง ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ตัวละครชายจากนวนิยายของนักเขียนสตรี

ชื่อตัวละคร	ชื่อนวนิยาย	นักเขียนสตรี	ปีที่ได้รับรางวัลดีเด่น
๑. สามภพ	บุษบกใบไม้	กฤษณา อโศกสิน	พ.ศ. ๒๕๒๘
๒. พัก	รัตนโกสินทร์	ววิณัจฉกุล	พ.ศ. ๒๕๓๐
๓. ชับ	ไฟทะเล	กัญญ์ชลา	พ.ศ. ๒๕๓๑
๔. กวาง กังคิ และไทวัน	นิรมิต	แก้วแก้ว	พ.ศ. ๒๕๓๙
๕. เมื่องราม	หนึ่งฟ้าดินเดียว	กฤษณา อโศกสิน	พ.ศ. ๒๕๔๗
๖. นายดัด	น้ำเล่นไฟ	กฤษณา อโศกสิน	พ.ศ. ๒๕๕๔

(ที่มา: ชัชศรีณีย์ จิตคงคา และคณะ, ๒๕๖๓)

๒. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือเก็บบันทึกข้อมูลจากนวนิยาย ตีเต๋น โดยบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดและครบถ้วนลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft office Word

๓. วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดความนึกเปรียบเทียบของ ราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งได้กำหนดความหมายไว้ในพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕) ไว้ดังนี้ “คำว่า ความนึกเปรียบเทียบ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Conceit เมื่อ ประมาณ ค.ศ. ๑๖๐๐ ศัพท์นี้ใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า Thought และ อาจจะใช้แทนคำ Concept, Idea และ Conception ด้วย คำนี้จึงกินความ กว้าง หมายถึง สิ่งสมมุติจากความนึกฝันที่วิจิตรพิสดาร การเปรียบเทียบอย่าง แยกย่อย หรือถ้อยคำที่มีไหวพริบปฏิภาณ คำกล่าวที่เฉลียวฉลาด ในทาง วรรณกรรมศัพท์นี้ หมายถึง ภาพพจน์ที่สร้างความเปรียบเทียบที่เด่นชัด ตามปรกติ เป็นการเปรียบเทียบวัตถุ ๒ อย่าง หรือสถานการณ์ ๒ อย่าง ประดิษฐ์ตกแต่ง เป็นกลวิธีการประพันธ์เชิงภาพพจน์เปรียบเทียบอันประณีต จึงรวมเอา อุปลักษณ์ อุปมา อติพจน์ และปฏิพจน์ไว้ทั้งหมด” และศึกษาตามแนวคิดความ เปรียบเชิงอุปลักษณ์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน ของ Lakoff and Johnson (1980) เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละคร ชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ วิเคราะห์ความหมายของรูปภาพความนึก เปรียบเทียบตัวละครชายในบริบทนวนิยายพร้อมยกตัวอย่างจากบริบทนวนิยาย ประกอบ

๔. สรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

๕. รายงานผลการศึกษาข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปภาพความนึกเปรียบเทียบ หมายถึง รูปภาพที่ใช้ภาพพจน์
เปรียบเทียบกับบุคลิกลักษณะ ความคิด ความรู้สึกหรือลักษณะนิสัยตัวละครใน
นวนิยายดีเด่น

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับ
สัตว์ในมุมมองนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ ๖ เรื่อง
ตัวละครชายที่ศึกษามี ๘ ตัว ได้แก่ ๑) สามภพ จากเรื่อง บุษกปไปไม้ ๒) พิก จากเรื่อง
รัตนโกสินทร์ ๓) ชับ จากเรื่อง ไฟทะเล ๔) ภูวง ๕) ภังคี ๖) ไทวัน จากเรื่อง
นิรมิต ๗) เมืองราม จากเรื่อง หนึ่งฟ้าดินเดียว ๘) นายตัด จากเรื่อง น้ำเล่นไฟ
ปรากฏรูปภาพความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ ปรากฏทั้งสิ้น ๑๙ คำ
จำแนกประเภทได้ ๖ ประเภท ดังนี้

๑. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์บก
ปรากฏ ๑๒ ประเภท ได้แก่ หมูในเล้า ลิงค่าง ม้าหรือม้าแข่ง แกะขาว หมา เสือ
พยัคฆ์ร้าย แมว กระต่าย เนื้อไก่ จิ้งจอก และช้างเผือก ดังตัวอย่าง

๑.๑ หมูในเล้า หมายถึง บุคคลที่ตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายตรงข้าม
พบในประโยค “ผมไม่ใช่หมูในเล้าของคุณนี่” ผู้แต่งใช้กระบวนการเปรียบเทียบ
ประกอบด้วยหน่วยหลัก คือ ผม (สามภพ) เปรียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบเทียบ คือ
หมูในเล้า หมายถึง (สำ) สิ่งที่อยู่ในเงื้อมมือ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ผู้แต่ง
นำมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของสามภพว่าเป็นบุคคลที่ไม่ยอมตกเป็นเครื่องมือ
ของใคร ชื่อตรงในหน้าที่การงาน รักความสันโดษ ไม่ยอมให้ผู้ใดมาบงการชีวิต
ต่างจากหมูที่ถูกเลี้ยงอยู่ในเล้า ไม่มีความอิสระเสรีรอคอยคนเลี้ยงมาขุนให้อาหาร
สัตว์ เปรียบเหมือนคนที่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บงการชีวิตโดยใช้อำนาจ
ที่เหนือกว่า จากสถานการณ์ในเรื่องปีทองตกหลุมรักสามภพชายหนุ่มป่าไม้
ชื่อตรงชื่อสัตย์ในหน้าที่การงาน พูดตรงไปตรงมา และรักศักดิ์ศรีของตน
เป็นอย่างมาก ซึ่งผิดแผกแตกต่างจากคนอื่นในกลุ่มอาชีพเดียวกันทำให้ปีทอง
กล่าวกับสามภพว่าเป็นคนหัวแข็งไม่เชื่อในความคิดของผู้อื่น ดังตัวอย่าง

หล่อนนั่งเงียบไปอึดใจหนึ่ง ท้ายที่สุดก็ร้องออกมา

“ฮือ...พี่สามนี่หัวแข็งจังเลย”

“ไม่ได้แข็งหรืออ่อนหрок แต่ผมไม่ใช่หมูในเล้าของคุณนี่”

เขาพูดอย่างไม่ได้โกรธหล่อนสักนิด หากแต่ต้องการชัดเจนจริงๆ เพื่อให้หล่อนเหลิงคิดไปว่าเขาจะมาหลงความสวยความงามหรือความอะไรของหล่อนเท่านั้นแหละ “อันที่จริง ผมไม่น่านั่งรถคุณมาด้วยซ้ำ แต่คิดนิดเดียวว่าคุณเป็นเพื่อนกับยายตา ผมรักเอ็นดูแกเหมือนน้องแท้ ๆ...ก็เลย...เผื่อแผ่มาถึงคุณ” (กฤษณา อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๒ ลิงค่าง หมายถึง คนเจ้าชู้ชุกชุน ลิงค่างเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ไม่อยู่นิ่ง ชุกชุน ขอบป็น پایต้นไม้ จากสถานการณ์ในเรื่องสามภพ เปรียบเทียบตนเองกับลิงค่าง เมื่อได้ฟังถ้อยคำจากสุดหล้าคนรักเก่าของสามภพที่ไม่เชื่อว่าสามภพรักษาความเป็นโสดตั้งแต่เลิกร้างจากหล่อน ทั้ง ๆ ที่สามภพทำงานในหมู่บ้านบนดอย ซึ่งมีครูสาวและสวยอยู่ใกล้ซิดในป่า เพราะเหตุใดสามภพจึงรองความเป็นโสดและไม่สร้างครอบครัว สามภพจึงพูดประชดเปรียบเปรยว่า สุดหล้ามองตนเป็นเหมือนลิงค่างที่อยู่ในป่าจะจับคู่ผสมพันธุ์กันเองเมื่อเข้าสู่ถึงฤดูผสมพันธุ์ จากในประโยค “ฮือ...นี่คุณคงนึกว่าผมเป็นลิงค่างอะไรแถวนี้มั้ง” สามภพปฏิเสธว่าตนไม่ได้มีพฤติกรรมดังกล่าว ผู้แตงนำพฤติกรรมของลิงค่างที่มีพฤติกรรมคล้ายมนุษย์ในลักษณะที่ชอบชุกชุนขอบป็น پایนำมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของสามภพว่ามีนิสัยเจ้าชู้ชุกชุนทำก้อรอกก้อตีกกับสาว ๆ เพื่อให้สามภพได้จับคู่สมรักในเชิงขู้สาว ดังตัวอย่าง

สุดหล้ารู้สึกพิงใจในคำตอบ แหววตาหล่อนฉายแสงรุ่งขึ้นด้วยความภูมิใจในตัวเอง ภูมิใจที่หล่อนเป็นรอยจารึกอันยิ่งใหญ่ในชีวิตผู้ชายคนนี้ ความรักลึกลับเหลวที่หล่อนทำลายเขาสามารถทำให้เขาอยู่เป็นโสดโดยไม่มีกำหนด

“หล้าเห็นครูสาว ๆ ตรงนั้น” หล่อนบ้วนปากไปเรื่อย ๆ “ไม่มีอะไรกันมั้งเลยหรือคะ”

เขาอดมองเขม็งดูหล่อนอย่างรำคาญไม่ได้

“ฮือ...นี่คุณคงนึกว่าผมเป็นลิงค่างอะไรแถวนี้มั้ง”

“แหม...ก็แปลกนี่คะ อยู่ดี ๆ ไม่คิดจะชอบใคร” (กฤษณา
อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๓ ม้าหรือม้าแข่ง หมายถึง คนรัก ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับ
อุปนิสัยของสามภพว่ามีนิสัยรักความอิสระ เอาจริงเอาจังกับการใช้ชีวิตตาม
ครรลองครองธรรม ต่อสู้ดิ้นรนในสิ่งที่ถูกต้องแม้กระทั่งเรื่องของความรัก ครั้งหนึ่ง
สามภพเคยเป็นคู่แข่งในเกมรักของสุดหล้า แม้จะพ่ายแพ้ด้วยเหตุที่ฝ่ายหญิง
ตกลงใจกับชายที่มีฐานะร่ำรวยแฉ่งไว้ด้วยเบื้องหลังชีวิตที่ไม่ชาวสะอาด เมื่อ
กลับมาพบกันอีกครั้งสามภพไม่มีเยื่อใยอาลัยอาวรณ์ในอดีตของความรักที่มีต่อ
สุดหล้า การนำลักษณะทางกายภาพของม้า หรือ ม้าแข่ง ที่มีความสง่างาม
ว่องไวปราดเปรียว มาเปรียบกับตัวละครว่าเป็นม้าแข่งฝีตีนดี คำว่า “ม้าแข่ง”
แสดงบทบาทของตัวละครเป็นม้าสำหรับการแข่งขันที่คึกคะนองพร้อมลง
สนามแข่ง ซึ่งม้าแข่งจะได้รับการยกย่องให้มีบทบาทสำคัญ ได้รับการเอาใจใส่
ดูแลบำรุงสายพันธุ์เป็นอย่างดี การแข่งม้าเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมในหมู่คน
ชั้นสูง เช่น กษัตริย์ ขุนนาง เป็นต้น ดังนั้น เจ้าของม้าจะคัดเลือกม้าที่มี
ความสามารถในการวิ่งเร็ว แข็งแรง มีลักษณะคุณสมบัติที่ดีพร้อมลงแข่งขัน
เปรียบกับสามภพที่เคยเป็นหนึ่งในคนรักของสุดหล้าที่ต่อสู้ลงแข่งขันกับคนอื่น ๆ
แต่สามภพพ่ายแพ้ให้กับคนที่มีสถานะในสังคมเหนือกว่าตนโดยมิชอบด้วย
กฎหมายแฉ่งเช่นเดียวกับการฉ้อโกงในการแข่งม้าที่มีการกระทำผิดกฎหมายโดย
กลุ่มผู้มีอำนาจงวนในที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มม้าแข่ง ดังตัวอย่าง “อย่าไปสนใจอดีต
เลย นึกถึงปัจจุบันดีกว่าสบายใจกว่า” เขาบอก “คุณต้องนึกว่าคุณเป็นจิ้งก่
นะ คุณกำลังอยู่บนหลังม้าที่ชื่อรักษ์ ส่วนม้าที่ชื่อสามนะ ครั้งหนึ่งเคยเป็น
ม้าแข่งฝีตีนดีก็จริง แต่ตอนนี้ถูกปลดแล้ว ปลอยให้มันหาหญ้ากินเงียบ ๆ อยู่แถว ๆ
ภูเขาดีกว่า” (กฤษณา อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๔ แกะขาว หมายถึง คนตีมืดศีลธรรม ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับ
อุปนิสัยของสามภพว่ามีนิสัยแปลกประหลาดทั้งความคิด และพฤติกรรม
ไม่เห็นด้วยกับคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ที่อ่อนแอต่อจิตใจที่โลภจนขาดศีลธรรม
สมรู้ร่วมคิดเปิดช่องทางให้นักธุรกิจเข้ามาตัดไม้ทำลายป่า เพื่อสร้างผลประโยชน์

แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงทรัพยากรป่าไม้ของประเทศชาติที่ลดจำนวนลง จนกระทั่งส่งผลทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ จากรูปภาษาความนึกเปรียบเทียบ “แกะขาว” มีความหมายเปรียบถึงคนดีที่มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งตรงข้ามกับ “แกะดำ” หมายถึง (สำ) น. คนที่ทำอะไรผิดเพื่อน ผิดฝูงในกลุ่มนั้น ๆ (ใช้ในทางไม่ดี) (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) จากสถานการณ์ในเรื่องสุดท้าย พุดประชดประชันสามภพและเพื่อนบางคนที่มีความเชื่อตรงต่อหน้าที่ มีลักษณะนิสัยแตกต่างจากคนอื่นในอาชีพเดียวกันจนสุดท้ายมองว่าเป็นคนชื่อที่ไม่ฉลาดหาช่องทางจากอำนาจหน้าที่ของตน ซึ่งต่างจากกลุ่มคนอาชีพป่าไม้คนอื่น ๆ ที่ร่ำรวยจากการใช้อำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ตนเองจนมีสถานะร่ำรวย สุดท้ายจึงเปรียบสามภพเป็นแกะขาวในหมู่แกะดำ ดังตัวอย่าง

สุดท้ายจ้องหน้าจ้องตาเขา

“ถามจริง ๆ เถอะ สามไม่เปื้ออาชีพนี้เลยหรือ อาชีพที่ทำให้สามแล้วก็เพื่อนฝูงบางคนกลายเป็นแกะขาวในหมู่แกะดำนะ” (กฤษณา อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๕ หมา หมายถึง คนด้อยค่า ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับภูวง โดยผ่านตัวละครหญิงสาวเจ้าแสงหล้าที่เป็นคู่หมั้นหมาย โดยประเพณีของแคว้นเล็ก ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย เจ้าแสงหล้ามีความรู้สึกหมัดหวังกับจิตใจที่อ่อนแอไม่เข้มแข็ง ขาดคุณลักษณะของผู้นำประเทศที่ดี เมื่อเจ้าแสงหล้าได้สัมผัสกับตัวตนของภักดิ์ แม้จะเป็นคนที่โหดร้ายทารุณ มีความเข้มแข็งอดทน ชอบความรุนแรง และรักในการทำสงคราม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เจ้าภูวงไม่มี เจ้าแสงหล้าคิดจะกำจัดภูวงให้จบชีวิตไปโดยไม่ไยดีในความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับเจ้าภูวง เจ้าแสงหล้าเปรียบภูวงเหมือนหมาตัวหนึ่งที่ไร้ค่า ไร้เกียรติ ไม่มีผู้ใดให้ความสนใจกับผู้ที่ไม่มีบทบาทสำคัญในบ้านเมือง ดังตัวอย่าง “ภูวง ถ้าเราลั่นไกปืน...เจ้าจะตายไม่ต่างอะไรกับหมาตัวหนึ่ง” (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๑.๖ เสือ หมายถึง คนดุร้าย ผู้มีอำนาจอิทธิพลน่าเกรงขาม ผู้แตงนำลักษณะรูปร่างของเสือที่คล้ายแมว แต่ตัวโตกว่ามาก เป็นสัตว์กินเนื้อ นิสัยค่อนข้างดุร้าย หากินเวลากลางคืน เช่น เสือโคร่ง เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน,

๒๕๕๖) นำมาเปรียบเทียบกับกังคี ซึ่งมีลักษณะอุปนิสัยเหมือน เสือ แมว เสือโคร่ง และพยัคฆ์ร้าย มีบุคลิกดูร้ายชอบทารุณทำลายชีวิตผู้อื่นอย่างเหี้ยมโหด ชอบความยิ่งใหญ่เป็นหนึ่งเหนือบุคคลอื่น ดังนั้นจากสถานการณ์ในเรื่องเจ้าแสงหล้าเริ่มตระหนักรู้ว่าภูวงซึ่งเปรียบเป็น “เสือหนุ่ม” มีความสามารถเก่งกาจยอมทำงานร่วมกับคนเก่งอย่างนายพลแผนบุญ ซึ่งเปรียบเป็น “เสือแก่” ไม่ได้ตรงกับสำนวนไทยว่า เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ กังคีและนายพลแผนบุญมีอิทธิพลอำนาจในทางทหารเท่าเทียมกัน และมีทัศนคติวิธีคิดในการรบแตกต่างกัน ย่อมจะทำงานร่วมกันไม่ได้ต่างแย่งชิงความเป็นใหญ่เหนือกว่ากันไม่มีใครคนใดคนหนึ่งที่จะยอมสละอำนาจของตนให้อีกฝ่าย ดังตัวอย่าง เขาเริ่มตระหนักขึ้นทีละน้อยว่า...เสือสองตัวยอมอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อเสือหนุ่มผงาดขึ้นด้วยศักดิ์ศรีและความเชื่อมั่นเกินกว่าเสือแก่จะปรามเอาไว้ได้ (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

ในความรู้สึกของเจ้าแสงหล้าที่มีต่อกังคี เจ้าแสงหล้าเปรียบกังคีเป็นเสือตัวหนึ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าตน ดุดันร้ายกาจ อารมณ์ฉุนเฉียวไม่มี ความเมตตาปราณี พร้อมทำลายทุกชีวิตได้ แม้แต่เจ้าแสงหล้าก็ไม่ละเว้น สะท้อนให้เห็นว่ากังคีมีลักษณะนิสัยที่ดูร้าย มีอำนาจเหนือทุกคน กังคีเป็นคนเก่งที่ไร้คุณธรรม มีความเด็ดเดี่ยว มุ่งหมายเพื่อให้ได้ชัยชนะมาเป็นของตน โดยไม่สนใจการสูญเสียชีวิตของมนุษย์และสัตว์รอบข้าง ดังตัวอย่าง

กังคีเป็นคนเข้มแข็ง และอาจหาญที่จะฝ่าฟันภัยทุกอย่าง เพื่อชัยชนะก็จริง แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนกระทั่งมาถึงขณะนี้ เขาได้แสดงให้เห็นแล้วว่าในถ้าจะต้องมีเสืออยู่เพียงตัวเดียว หากว่าหล่อนจะอยู่ร่วมชีวิต หล่อนจะไม่ใช่นางเสือซึ่งเต็มไปด้วยศักดิ์ศรีแต่เป็นได้เพียงหมาจิ้งจอก หรือหมาใน ที่ติดตามประจบประแจงพญาแห่งสัตว์ไปทั่ว วัน ๆ คอยรับเศษเนื้อตามแต่ฝ่ายนั้น จะเหลือทิ้งไว้ให้ ดังตัวอย่าง ข้อสำคัญ อาจจะมีสักวัน...อาจจะมีสักวัน...เสือตัวนี้ หวนกลับมาขบกัดหล่อนจนตาย เพื่อมันจะได้ไม่ต้องเหลือเศษเนื้อไว้ให้ (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๑.๗ พยัคฆ์ร้าย หมายถึง คนดุร้าย แข็งกร้าว ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับงัศกัศมีที่มีแววตาแหลมคม นำเกรงขามประดุจอาวุธที่ใช้ทำร้ายคู่ต่อสู้ สายตาแสดงความมีอำนาจไม่เกรงกลัวผู้ใดเหมือนพยัคฆ์ร้าย ซึ่งหมายถึงเสือโคร่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ที่พร้อมจู่โจมเข้าตะครุบเหยื่อทุกเมื่อแสดงให้เห็นถึงความเหี้ยมโหดที่สามารถสร้างความตกตระหนกจนกระทั่งผู้คนรอบข้างหวาดระแวง เกรงกลัวภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในท่าทีของงัศกัศมีดังตัวอย่าง วันนีเจ้าภูวงท่าที่มีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ ไม่เป็นทาสน้ำเมาแต่เฝ้ายามขริ่มกว่าเมื่อตอนเมาเหล้า กระจ่างเหมือนเมื่อตอนเขาอยู่ในป่า แววตาของชายหนุ่มทำให้นายพลแผนบุญนึกถึงพยัคฆ์ร้ายยามมันเฝ้ามองเหยื่อก่อนกระโจนเข้าตะครุบทุกครั้ง...ไม่เคยพลาด (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๑.๘ แมว หมายถึง คนดุร้าย ผู้แตงนำมาเปรียบกับงัศกัศมีอุปนิสัยโหดร้าย อารมณ์โกรธแค้นรุนแรง เมื่อเกิดความไม่พอใจ เจ้าแสงหล้าถูกงัศกัศมีครอบครองทั้งศักดิ์ศรีและเกียรติยศ งัศกัศมีเป็นผู้เดียวที่เจ้าแสงหล้าไม่กล้าแสดงอำนาจกดขี่ข่มเหง ยอมอยู่ภายใต้การบังคับควบคุมของงัศกัศมีเหมือนกับแมว ซึ่งเป็นผู้ล่าหนูเป็นเหยื่ออาหาร แมวมีลักษณะรูปร่างหน้าตาคัลล้ายเสือ มีขนาดเล็กแมวเป็นสัตว์กลางคืน ที่มีลักษณะปราดเปรียวในที่มีมืด มีสายตาว่องไวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในที่มืด มีเล็บแหลมคมที่แอบซ่อนอยู่ในอุ้งมือแมว ดังนั้น เจ้าแสงหล้าอยู่ใกล้ชิดกับงัศกัศมีแต่ก็หาความปลอดภัยให้แก่ชีวิตตนไม่ได้ จึงตกอยู่ในอำนาจร้ายของงัศกัศมี ผู้แตงนำรูปภาพความนึกเปรียบเทียบว่า “แมว” มาเปรียบกับงัศกัศมี เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครงัศกัศมีกับเจ้าแสงหล้าที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมแบบลักษณะคู่รัก หากเปรียบกับตัวละครอื่น ๆ เช่น นายพลแผนบุญ ภูวง เป็นต้น เปรียบการแสดงออกของลักษณะนิสัยงัศกัศมีกับสัตว์ดุร้ายขนาดใหญ่ ได้แก่ เสือ พยัคฆ์ร้าย พญาแห่งสัตว์ ซึ่งเป็นลักษณะของเจ้าผู้เป็นใหญ่แห่งป่า ดังตัวอย่าง งัศกัศมีกระซากร่างหญิงสาวขึ้น...ความรู้สึกเฝ้ามั่นกระอูขึ้นในทุกนาที ฝ่ามือแต่ละครั้งที่สับตลงไป เร่งเร้าความคึกคะนองและความเร่าร้อนขึ้นในอารมณ์ เขาต้องการช่วยให้หล่อนสู้พร้อมไปกับช่วยให้หล่อนหนี ถ้าหากว่าหล่อนทำท่าจะหนีพ้นเขาก็จะกระซากล่อนกลับไปเพื่อลงทัณฑ์ซ้ำอีกครั้ง...เหมือนแมวตะบปหนู

ทำร้ายให้อ่อนเปลี้ย แต่ไม่ถึงตาย เพื่อมันจะได้มีเวลาไว้เล่นนานจนกระทั่งพอใจ (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๑.๙ กระจ่าตาย หมายถึง คนไม่เจียมตน จากสถานการณ์ในเรื่อง ตั้งแต่แรกพบ ฟักหลงรักและหมายปองแม่ช้อง ซึ่งเป็นหลานสาวของคุณพระราชพิณิจัย แม่ช้องเป็นหญิงงามที่มีสถานะสูงกว่าฟัก ผู้แตงนำพฤติกรรมของฟักที่แอบเฝ้ามองแม่ช้อง มาเปรียบเทียบกับกระจ่าที่แหงนดูดวงจันทร์ ฟักเฝ้ามองผู้หญิงที่มีพื้นฐานสูงศักดิ์ดีกว่าตน ฟักรู้สึกเหมือนตนไม่เจียมตนแอบมีความหวังในใจหมายเฝ้ามองในหญิงที่ตนรักใคร่ ตรงกับสำนวนไทยว่า กระจ่าตายหมายจันทร์ หมายถึง (สำ) น. ผู้ชายหมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ดังตัวอย่าง แล้วจนเดี๋ยวนี้ ช้องอายุได้สิบห้า เป็นสาวขึ้นมาแล้ว ฟักก็รู้สึกตัวเหมือนเป็นกระจ่าแหงนดูดวงจันทร์อยู่นั่น (ว.วินิจฉัยกุล, ๒๕๕๘)

ผู้แตงได้สร้างตัวละครคู่แข่งกับฟักที่มาหลงรักติดพันแม่ช้อง คุณสนเป็นหลานชายคนเดียวของเจ้าพระยามหาเสนาที่สมุหพระกลาโหม มีลักษณะนิสัยเจ้าชู้อันธพาล แต่มีสถานะยศศักดิ์เป็นหลานเจ้าพระยาเหนือกว่าฟัก คุณสนพูดด้วยอารมณ์โกรธไม่พอใจในฟัก กล่าวเปรียบเปรยว่าฟักเป็นกระจ่าตายหมายจะชมจันทร์ ไม่เจียมตนที่หมายปองผู้หญิงที่มีสถานะสูง คุณสนเปรียบเทียบตนเองว่าเป็นเทวดา ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะได้พระจันทร์มาครอบครองมิใช่มนุษย์เดินดินอย่างฟักที่จะได้แม่ช้องไปเป็นสมบัติของตน ดังตัวอย่าง “ข้าเกลียดนัก อ้ายคนไม่รู้จึกที่ต่ำที่สูง” คุณสนปรารถต่อไปอย่างไม่เหนื่อยที่จะต้องพูดอยู่คนเดียว โดยที่ฟักไม่ได้โต้ตอบอะไรด้วย “เป็นกระจ่าตายหมายจะชมจันทร์ พระจันทร์ก็ต้องเป็นสมบัติของเทวดาชีวะ ไม่ใช่ของมนุษย์เดินดิน มันจะอาละวาดพาดหัวพาดหางอย่างไร คนเขารู้เข้าก็มีแต่จะเยาะเย้ยมันเสียเปล่า ๆ” (ว.วินิจฉัยกุล, ๒๕๕๘)

๑.๑๐ เนื้อใบ้ หมายถึง คนต่ำศักดิ์ คนโง่ที่ไม่มีความรู้ ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับเมืองรามที่ไม่อยากเป็นเนื้อใบ้ ไม่พูด ปลอ่ยให้ออกาสที่ดีในการบอกความในใจให้เจ้าน้อยสิงห์พระราชบิดาของเจ้าหญิงระยับเนตรได้เห็นในความสามารถที่เมืองรามมีความรู้เรื่องบ้านเมืองแม้ว่าเป็นเพียงบ่าวไพร่ต่ำศักดิ์

จึงตั้งคำถามเพื่อโต้ตอบการสนทนากับพระราชบิดาของเจ้าเนตร เมืองรามมีบุคลิกเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคนเก่งคนดีที่มีฝีมือ ดังตัวอย่าง “ท้าวแม่กุนี่ก่อนพระเจ้ากาวิละไซ่ก่อเจ้า” เมืองรามจึงเอ่ยขึ้น จะนั่งเจ็บเหมือนเนื้อไก่ เจ้านายอาจขัดเคือง เนื่องจากอยากให้ซักถามตามควร หวังจะพรรณนาความรู้ที่มีให้บิดาของตนฟัง แทนคำปลอบโยน (กฤษณา อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๑๑ จ้วควาย หมายถึง คนต่ำศักดิ์ ผู้แตงนำมาเปรียบกับอุปนิสัยของเมืองรามที่มีคุณความดี มีความอดทนอดกลั้นต่อความไม่ราบรื่นของการครองคู่ เมืองรามได้กินแซก (แต่งงาน) กับเจ้าหญิงระยัยเนตร หลานสาวนางพญาเมือง แม้ว่าการครองคู่จะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ด้วยคุณความดีของเมืองราม จึงทำให้สุขสมหวังในรักครั้งนี้ คำว่า “จ้วควาย หรือ วัวควาย” เป็นสัตว์ที่มีรูปร่างสรีระแข็งแรง ทนทานต่อสภาพแวดล้อม จึงเป็นสัญลักษณ์ของความอดทนต่อชีวิตความเป็นอยู่ วัวควายจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี สะท้อนให้เห็นภาพความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ที่มีชนชั้นวรรณะ จนทำให้เกิดการไม่ยอมรับผู้มีสถานะไม่เท่าเทียมกัน ไม่ให้เกียรติแก่ผู้ที่ต่ำศักดิ์กว่า จึงเกิดการนำมาเปรียบว่า “โง่เหมือนจ้วควาย หรือ โง่เหมือนวัวควาย” ดังตัวอย่าง

“นี่เจ้าเนตรคิดจะใด จึงผิดฮืดผิดฮอยปานนี้”

“เฮอ...นี่กว่าแล้วเอาบ่าวจากวิมานมาเป็นผัว แต่ ๆ ก็เอาจ้วควายมาใช้งาน” (กฤษณา อโศกสิน, ๒๕๔๓)

๑.๑๒ ช้างเผือก หมายถึง คนมีปัญหา ผู้แตงนำมาเปรียบกับอุปนิสัยของนายดัด ที่เป็นคนเก่งคนดีมีความเพียรพยายามทั้งชีวิตในการสร้างฐานะด้วยความสามารถของตนเอง จนได้เป็นเจ้าของตลาดสดตรีมิตราที่ทันสมัย มีฐานะสูงสุดเป็นผู้บริหารในตำแหน่งประธานกรรมการของตลาดสด เป็นมหาเศรษฐีที่ดิน และมีชีวิตกำเนิดที่จังหวัดชัยนาท เปรียบได้กับคนดีมีวิชาความรู้เกิดในชนบทที่ห่างไกล เติบโตมีชื่อเสียงในเมืองกรุง (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ซึ่งหาได้ยากเหมือนกับช้างเผือกเกิดในไพร่ไม่เกิดในกรุง ดังตัวอย่าง ปู่กับย่าก็มีได้เป็นใคร ไม่ใช่ตระกูลมีชื่อ แต่ปู่กับย่าก็ใจซื่อถือสัจจะ แม้จะเลี้ยงลูกมาอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ ...ปล่อยให้ลูกช่วยตัวเอง หากินเอง สุดแต่ใครมีทางอย่างไร

ก็ไปทางนั้น แต่ลูกของปู่กับย่าก็ไม่เคยเลือกทางทุจริต โดยเฉพาะพ่อของหล่อน นั้นถือเป็นช่างเผือกเชือกหนึ่งทีเดียว ที่สร้างตัวจากมือเปล่าขึ้นมาเป็นเจ้าของ ตลาดสด (กฤษณา โอศกสิน, ๒๕๕๓)

๒. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ปีก ได้แก่ นก ดังตัวอย่าง

๒.๑ นกกลางคืน หมายถึง คนที่ถูกมองข้าม ไม่มีคนกล่าวถึง ไม่ชื่นชม ยินดี ไร้บทบาทสำคัญ ผู้แตงนำมาเปรียบกับอุปนิสัยของภูงที่ชอบเก็บตัวอยู่ในที่มืดไม่เปิดเผยตัวตน รู้แจ้งเห็นจริงในทุกความเคลื่อนไหวของกังคีและ เจ้าแสงหล้า ภูงเปรียบเหมือนนกกลางคืนที่มีสายตาแหลมคม มองเห็น คุ่นชินและ ออกหาเหยื่อในเวลากลางคืน การเก็บกักตัวอยู่ในที่มืดมักจะไม่มีใครมองเห็น ตัวตน เปรียบได้กับการที่ถูกมองข้ามความสำคัญใน ณ ที่นั้น ภูงกับกังคีจะเป็น ตัวแทนของการใช้ชีวิตในเวลากลางวันและกลางคืน บุคลิกภาพของภูงและ กังคีจะตรงกันข้ามกันเหมือนสีขาวกับสีดำ ผู้แตงนำมาเปรียบกับนกกลางวัน และนกกลางคืนที่มีบุคลิกลักษณะนิสัย พฤติกรรม และการดำรงชีวิตแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

“กังคีกับผมเหมือนนกกลางวันกับกลางคืน เมื่อมีเวลาหนึ่ง ก็จะไม่มีโอกาสหนึ่ง”

“แต่ช่วงต่อระหว่างกลางวันกับกลางคืน ที่เรียกว่าสนธยาก็ยังมีนะคะ” (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๓. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภท สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งู ดังตัวอย่าง

๓.๑ งู หมายถึง คนฉวยโอกาส ผู้แตงนำมาเปรียบเทียบกับ พฤติกรรมการแสดงออกของซบว่ามีลักษณะอาการเหมือนการฉกของงูอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งใช้หางเหนี่ยวรัดเหยื่อในขณะที่เหยื่อไม่ทันระวังตัว งูเปรียบกับ คนที่มีฐานะและอำนาจเหนือกว่าผู้อื่นเมื่อมีโอกาสแสวงหาผลประโยชน์หรือ ประสบกับโอกาสที่ได้เปรียบจะฉกฉวยผลประโยชน์นั้นมาครอบครอง ลักษณะ ของงูที่เป็นสัตว์เลื้อยคลานไม่มีกระดูกสันหลัง ไม่มีขา มีเกล็ดปกคลุมผิวหนัง

ปราดเปรียวว่องไว ลำตัวเรียวยาว มีทั้งชนิดที่มีพิษ และไม่มีพิษ ตัวอย่างงูที่มีพิษ เช่น งูเห่า และงูที่ไม่มีพิษ เช่น งูเหลือม (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) จากสถานการณ์ในเรื่องซบถวงเงินสิทธิหญิงสาวที่ซบรักใคร่หลงไหลและมุ่งหมายจะครอบครองเป็นเจ้าของ ดังตัวอย่าง

หล่อนเดินตามไปส่งเขา ด้วยความชะล่าใจ.....ตรงประตู
ห้องรับแขก

ทันใดนั้น ซบก็หันขวับกลับมา รวดเร็วเหมือนงู

เขาจับมือหล่อนขึ้นจูบอย่างว่องไว.....หลายทีติดกัน แฉมยัง
เหนียวศีรษะหล่อนเข้ามาจูบแก้มอีกด้วย (กัญญ์ชลา, ๒๕๓๔)

๔. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ไม่มี
กระดูกสันหลัง ได้แก่ มดปลวก ดังตัวอย่าง

๔.๑ มดปลวก หมายถึง คนไร้คุณค่า ผู้แตงนำลักษณะสัตว์ประเภท
“มดและปลวก” มาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยและพฤติกรรมของภว มดเป็นสัตว์
ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากต่อ แตน และปลวก มีรูปร่าง ลักษณะ สี และกลิ่น
แตกต่างกันตามชนิด เดินกันเป็นทางเพื่อขนอาหาร หรือย้ายรัง เป็นแมลงสังคม
ทำรังอยู่เป็นกลุ่ม (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ส่วนปลวกเป็นสัตว์ที่มีรูปร่าง
คล้ายมด ไม่ชอบแสง อาศัยทำรังรวมกันอยู่เป็นกลุ่มใหญ่บนพื้น
(ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ลักษณะของมดและปลวกนี้เหมือนกับลักษณะ
นิสัยของภวที่มีบุคลิกภาพสุภาพเป็นมิตรกับทุกคนแต่ไม่ชอบเปิดเผยตัวใน
ที่แจ้ง มักเก็บตัวอยู่ในห้องมืด จากสถานการณ์ในเรื่องภวเปรียบเทียบตนเองเหมือน
มดปลวกหรือแมลงใต้คลานที่อยู่บนพื้นเหมือนคนสามัญทั่วไป ไม่มี
ยศถาบรรดาศักดิ์ ในขณะที่เจ้าแสงหล้าและกังคีสนทนาระหว่างกันอยู่ในห้องทั้ง ๆ
ที่ภวอยู่ในที่นั้นด้วย แต่ทั้งสองคนกลับไม่เห็นตัวตนของภว มองภวอย่างคน
ไร้คุณค่าหมดความสำคัญ ดังตัวอย่าง คนทั้งสองพูดกันเหมือนเขาไม่มีตัวตนอยู่
ตรงหน้า หรือถ้ามี...ก็ไม่ได้ต่างอะไรกับมดปลวกหรือแมลงใต้คลานอยู่แถวนั้น
(แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๕. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ในนิยาย
ได้แก่ สางพญา ดังตัวอย่าง

๕.๑ สางพญา หมายถึง ผู้เป็นที่เคารพยำเกรง ผู้แตงนำมา
เปรียบเทียบกับอุปนิสัยของกังคี ที่โหดร้ายน่ากลัว อารมณ์โกรธรุนแรง เพียงแค่
เอ่ยชื่อก็ทำให้ผู้รับใช้หวั่นเกรงราวกับกลัวสางพญาที่ชาวแคว้นสาระให้ความ
เคารพอย่างสูงสุด คำว่า “สาง” หมายถึง น.สัตว์ในนิยาย เข้าใจกันว่ามีรูปร่าง
อย่างเสือ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) ดังนั้น “สางพญา” จึงหมายถึง เจ้าแห่ง
สัตว์ทั้งปวง ผู้แตงเปรียบสางพญาในความเชื่อของชาวแคว้นสาระว่าเป็น
วิญญาณของผี ซึ่งเป็นที่รวบรวมจิตใจของคนในแคว้นสาระ ดังนั้น ความน่า
สะพรึงกลัวของกังคี จึงเปรียบเป็นที่เคารพแห่งจิตวิญญาณของแคว้นสาระ กังคี
ถูกสร้างขึ้นมาให้เป็นตัวแทนของภูงในด้านการออกรบทำสงคราม ถูกสร้างขึ้น
จากความโกรธตัวเองของภูง เพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอดปลอดภัย ภูงจึงวาด
ภาพสร้างให้กังคีทดแทนในบุคลิกที่ภูงไม่มี เมื่อใดที่กังคีกลับจากการฝึกซ้อม
รบในป่าเข้ามาสู่เมือง ไปมารวดเร็วเหมือนผีสิงปีศาจ ดังตัวอย่าง เพียงเอ่ยชื่อ
บุคคลผู้นี้ ชายชราสะทกสะท้านแทบว่าจะเข็นรถเข้ามาเทียบข้างเตียงไม่ได้ ปาก
เหี่ยวแห้งสิ้นระริก แกกแล้วบุคคลผู้นั้นราวกับกลัวสางพญา แม้ไม่ประจักษ์ชัดว่า
เขาเป็นใครมาจากไหนกันแน่ และเหตุใดจึงเหมือนเจ้าหน้าของแกยิ่งกว่า
ฝาแฝด ปัญหาเหล่านี้ยุ่งยากและยิ่งใหญ่เกินกว่าสติปัญญาแก่ชราจะขบคิด
(แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

เจ้าแสงหล้าเปรียบกังคีเหมือนสางพญา แม้ว่ากังคีเหี้ยมโหด
ดุร้าย แต่ก็เป็นที่ปรารถนาของเจ้าแสงหล้า ในความดุดันสมความเป็นชายของกังคี
ทำให้เจ้าแสงหล้ายอมสวามิภักดิ์ต่อกังคีทุกประการ ยกย่องสนับสนุนให้เป็น
ผู้นำแห่งแคว้นสาระ ดังตัวอย่าง ความเร้นลับในอุปนิสัยอันหยั่งได้ยากข้อนี้
สำหรับคนอื่นอาจเป็นสิ่งน่าสะพรึงกลัว ชวนให้เคลือบแคลงไม่ไว้ใจ แต่สำหรับ
หญิงสาวผู้มีอารมณ์แรงกล้าอย่างหล่อน กลับมองเห็นว่าเป็นเสน่ห์อันดึงดูดใจ
อย่างไม่อาจหาได้จากชายอื่นจนบางครั้ง...หล่อนนึกโยงเขาเข้าสู่ “สางพญา”
ดวงวิญญาณที่ชาวสาระเคารพยำเกรง (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๖. ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์โดยมีการสร้างคำที่ใช้คำว่า “สัตว์” เป็นส่วนประกอบ จำนวน ๓ คำ ดังนี้ สัตว์น้อย สัตว์ร้าย และพญาแห่งสัตว์ ดังตัวอย่าง

๖.๑ สัตว์น้อย หมายถึง คนที่หลบหนีภัย สัตว์น้อยคอยหลบซ่อนหนีจากการจ้องไล่ล่าเอาชีวิต จึงต้องหลบซ่อนภัยจากสัตว์ใหญ่ ผู้แตงนำมาเปรียบกับพฤติกรรมของภูวง เจ้าหอหน้าตัวจริงที่คอยหลบซ่อนตัวจากการตามล่าเอาชีวิตจากภักดิ์ที่ต้องการกำจัดชีวิตของภูวงให้สิ้น เพื่อให้เหลือเพียงภักดิ์คนเดียว นางรัตน์เพื่อนสาวคนสนิทกล่าวเปรียบเปรยภูวงว่าไม่ว่าจะอยู่ในแคว้นสาระหรือไม่อยู่ก็ไม่แตกต่างกันเพราะภูวงต้องคอยหลบซ่อนไม่ให้ภักดิ์รู้ว่าอาศัยอยู่ที่ใด จึงเปรียบเหมือนสัตว์น้อยที่คอยซุ่มซ่อนตัว ผู้แตงใช้รูปคำ “สัตว์น้อย” สะท้อนให้เห็นว่า ภูวงเป็นคนที่ม้อานาจน้อย ไม่มีพิษภัย สู้ใครไม่ได้ ต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างหวาดระแวงคอยหลบภัยร้ายที่จะมาปลิดชีวิต ดังตัวอย่าง แม้กลับมาอีกครั้งก็เหมือนไม่ได้กลับมา เพราะจนบัดนี้ เจ้าหอหน้าที่แท้จริงยังจำต้องซุ่มซ่อนตัวอยู่เหมือนสัตว์น้อยถูกตามล่า (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๖.๒ สัตว์ร้าย หมายถึง ผู้มีอำนาจน่าสะพรึงกลัว ผู้แตงนำมาเปรียบกับอุปนิสัยของภักดิ์ ที่ชอบแสดงอำนาจดูร้าย น่าสะพรึงกลัว มีความร้ายกาจเป็นปกติอยู่ในตัว อีกทั้งยังเป็นภัยอันตรายต่อผู้พบเห็น ซึ่งในลักษณะดังกล่าวนี้เปรียบได้กับลักษณะของสัตว์ร้าย ดังนั้นเจ้าแสงหล้าพยายามแสดงความเอาแต่ใจ โกรธเกรี้ยวใส่อารมณ์ต่อภักดิ์ จึงถูกภักดิ์ทำร้ายร่างกาย เจ้าแสงหล้าพยายามดิ้นรนต่อสู้ เพื่อให้หลุดพ้นจากเงื้อมมือของภักดิ์ เพียงแค่เสียงกระหึ่มเสียงสัตว์ร้ายของภักดิ์ก็ทำให้เจ้าแสงหล้าตกใจหวาดกลัว ดังตัวอย่าง

“รู้หรือยังว่าใครเป็นนายเจ้า!” เสียงตะคอกกราดเกรี้ยวอยู่เหนือศีรษะ

เจ้าแสงหล้าดิ้นรน ปากก็กรีดร้อง ทั้งดินทั้งอากาศวาดที่จะให้หลุดเป็นอิสระ หล่อนใช้เล็บแหลมจิกตะกายท่อนแขนล่าส้นเต็มแรง เท่าที่เร็วแรง หล่อนจะโถมทุ่มลงไปได้

แต่เมื่อที่ปิดแขนหล่อนั้นราวกับทำด้วยท่อนเหล็ก แแรงตะกุกตะกายไม่ทำให้สะเทือนมากไปกว่ารอยขีดข่วน เจ้าแสงหล้าได้ยินเสียงหัวเราะต่ำลึกในลำคอชายหนุ่ม เป็นเสียงแปลก...อย่างทีหล่อนไม่เคยได้ยินจากภูวงมาก่อน ราวกับว่าเป็นเสียงกระหึ่มของสัตว์ร้ายยามขย้ำเหยื่ออย่างโรยาร่างนั้น

ฉับพลัน เหมือนอีกฝ่ายหนึ่งจะเบื้อที่ปล่อยให้หล่อนแผลงฤทธิ์อยู่ฝ่ายเดียวนานเกินควร เขาก็สะบัดหลังมือตบผาดลงมาบนดวงหน้าเรียว ๆ นั้น พร้อมกับปล่อยร่างหล่อนเป็นอิสระพร้อม ๆ กัน (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

๖.๓ พญาแห่งสัตว์ หมายถึง ผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่แห่งแคว้น เจ้านายผู้แตงนำมาเปรียบกับภังคี คำว่า “พญา” มีความหมายว่า ผู้เป็นใหญ่ ผู้เป็นหัวหน้า (มักใช้นำหน้านามอื่น) เช่น พญานาค พญาหงส์ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖) เจ้าผู้เป็นใหญ่แห่งสายน้ำ เจ้าผู้เป็นใหญ่แห่งท้องฟ้า และพญาแห่งสัตว์ หมายถึงเจ้าผู้เป็นใหญ่แห่งสัตว์ทั้งปวง ลักษณะบุคลิกของภังคีเป็นคนเข้มแข็ง โกรธเกรี้ยว ไม่ไยดีต่อสิ่งใดทั้งปวง เก่งกล้าอาจหาญ ไม่หวั่นเกรงต่ออุปสรรคเพื่อช่วงชิงให้ได้ชัยชนะมาครอบครอง ดังตัวอย่าง

ภังคีเป็นคนเข้มแข็ง และอาจหาญที่จะฝ่าฟันภัยทุกอย่างเพื่อชัยชนะก็จริง แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนกระทั่งมาถึงขณะนี้ เขาได้แสดงให้เห็นแล้วว่าในถ้าจะต้องมีเสื่ออยู่เพียงตัวเดียว หากว่าหล่อนจะอยู่ร่วมชีวิต หล่อนจะไม่ใช่นางเสื่อ ซึ่งเต็มไปด้วยศักดิ์ศรีแต่เป็นได้เพียงหมาจิ้งจอก หรือหมาใน ที่ติดตามประจบประแจงพญาแห่งสัตว์ไปชั่ววัน ๆ คอยรับเศษเนื้อตามแต่ฝ่ายนั้นจะเหลือทิ้งไว้ให้

ข้อสำคัญ อาจจะมีสักวัน...อาจจะมีสักวัน...เสื่อตัวนี้หวนกลับมาขบกัดหล่อนจนตาย เพื่อมันจะได้ไม่ต้องเหลือเศษเนื้อไว้ให้ (แก้วแก้ว, ๒๕๕๔)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบรูปภาษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ ในมุมมองนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นแห่งชาติ ผู้แต่งหญิงที่สร้างตัวละครเอกชายจากนวนิยายรางวัลดีเด่นแห่งชาติมี ๘ เรื่อง มีการใช้รูปภาษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ ๖ เรื่อง (มี ๒ เรื่องที่ไม่พบข้อมูล คือ เรื่องใต้เงาตะวัน ของ นันทพร ศานติธรรม และเรื่องโง่งงสีเทา ของ เข็มพลอย) เรื่องที่นำมาศึกษาในบทความนี้มาจากผู้แต่ง ๒ คน ได้แก่ ๑) กฤษณา อโศกสิน ใช้นามปากกาว่า “กฤษณา อโศกสิน” ในเรื่อง บุชบกใบไม้ หนึ่งในฟ้าดินเดียว และน้ำเล่นไฟ และนามปากกา “กัญญ์ชลา” ในเรื่อง ไฟทะเล ๒) วิจินดา ดิถียนต์ ใช้นามปากกาว่า “ววิจินฉัยกุล” ในเรื่อง รัตนโกสินทร์ และนามปากกา “แก้วแก้ว” ในเรื่อง นิรมิต ปรากฏรูปภาษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ ปรากฏ ๑๙ คำ ซึ่งนักเขียนสตรีมีกลวิธีการสร้างรูปภาษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครเอกชาย ด้วยวิธีการนำมาเปรียบเทียบผู้ชายเป็นสัตว์ (MEN IS ANIMAL) จำแนกประเภทได้ ๖ ประเภท ได้แก่ ๑. ผู้ชายเป็นสัตว์บก ปรากฏ ๑๒ ประเภท ดังนี้ หมูในเล้า ลิงค่าง ม้าหรือม้าแข่ง แกะขาว หมา เสือ พืชร้าย แมว กระต่าย เนื้อไก่ จิ้งจอก และข้างเขือก ๒. ผู้ชายเป็นสัตว์ปีก ได้แก่ นก ๓. ผู้ชายเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งู ๔. ผู้ชายเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ มดปลวก ๕. ผู้ชายเป็นสัตว์ในนิยาย ได้แก่ นางพญา และ ๖. การสร้างคำที่ใช้คำว่า “สัตว์” เป็นส่วนประกอบ ได้แก่ สัตว์น้อย สัตว์ร้าย และ พญาแห่งสัตว์

ผลการศึกษาวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นักเขียนสตรีใช้ความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายกับสัตว์ที่อยู่ในระดับเดียวกับมนุษย์และต่างระดับกับมนุษย์ ดังนี้ ระดับบนพื้นดินเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับมนุษย์ในระดับเดียวกัน เปรียบอ้างสิ่งที่มีสัมผัสใกล้ชิด ค้นเคยในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน และเลือกเปรียบเทียบเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละครชายในด้านอุปนิสัย พฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ และภูมิหลัง เช่น กฤษณา อโศกสิน เลือกใช้รูปภาษาความนึกเปรียบเทียบกับสัตว์บกที่พบในป่า ได้แก่ หมู ลิงค่าง ม้าหรือม้าแข่ง

แกะขาว เปรียบกับสามภพ ซึ่งมีอาชีพกรรมปาโม ชื่อสัตย์จงรักภักดีต่อหน้าที่การงาน รักความสันโดษ ส่งงานรักษาเกียรติศักดิ์ศรีของตนเอง เลือกใช้รูปภาษา เนื้อไม้ และงัวควาย เปรียบเทียบกับเมืองราม แสดงฐานะของตัวละครที่เป็นบ่าวไพร่ อดทน มีความสามารถรอบด้าน ด้วยบุคลิกดังกล่าวทำให้เมืองรามได้เจริญเติบโต ก้าวหน้าสามารถยกฐานะของตนขึ้นครองบ้านเมือง และเลือกใช้รูปภาษา ช้างเผือก เปรียบเทียบกับนายตัด แสดงบุคลิกลักษณะมีความสามารถ ขยัน อดทน มีความเพียรพยายามจากฐานะต่ำต้อยจนเป็นมหาเศรษฐีมีฐานะร่ำรวย ทรัพย์สินเงินทองและที่ดิน เป็นเจ้าของตลาดสดที่มีคุณภาพทันสมัย และการใช้รูปภาษาความนึกเปรียบเทียบที่ต่างระดับกับมนุษย์โดยเปรียบเทียบ เหมาะสมกับอาชีพของตัวละครที่มีอาชีพเป็นชาวประมงที่มีความคล่องตัว รวดเร็ว ขยันอดทนต่อความยากลำบาก มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน เปรียบเทียบ ซับกับงู เพื่อแสดงพฤติกรรมความว่องไวลักษณะของการฉกฉวยผลประโยชน์ ซึ่งงูเป็นสัตว์อาศัยอยู่ได้ทั้งบนบกและทะเลทั้งมีพิษร้ายแรงและไม่มีพิษ ในส่วนของวินิตา ดิถียนต์ เลือกใช้รูปภาษาความนึกเปรียบเทียบกับสัตว์บกที่พบใน ป่ากับตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะนิสัยและอารมณ์ดูร้ายเหมือนสัตว์เปรียบเทียบ กับงูคิและเปรียบสัตว์ที่มีลักษณะขนาดเล็กเปรียบกับพฤติกรรมของตัวละครที่ ชอบอยู่ในที่มืด แสดงความยิ่งใหญ่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ได้แก่ พยัคฆ์ร้าย (เสือโคร่ง) เสือ แมว ใช้รูปภาษาที่มีส่วนประกอบของคำว่า “สัตว์” ได้แก่ สัตว์ร้าย พญาแห่งสัตว์ และสัตว์ในนิยาย ได้แก่ สางพญา เลือกใช้รูปภาษาทั้งสัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง และมีคำว่า “สัตว์” ประกอบในคำ เปรียบเทียบ กับภูวง แสดงบุคลิกลักษณะ ความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า ไม่มีความเป็นผู้นำ รักชีวิตที่อิสระเสรีภาพ ไม่ชอบความรุนแรงโหดร้ายของสงคราม สิ่งที่ต้องใช้กำลัง และต้องการปิดบังซ่อนเร้นหลบหนีจากผู้ใช้อำนาจข่มเหง ตามล่า ชีวิต ได้แก่ หมา นก มดปลวก สัตว์น้อย

ดังนั้นในมุมมองของนักเขียนสตรีสะท้อนให้เห็นถึงการมองบุรุษเพศ ไม่แตกต่างไปจากอุดมคติของสังคมไทยในอดีตที่มองผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิง เป็นช้างเท้าหลัง โดยการยกย่องให้เกียรติเพศชายเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว

เคารพนับถือผู้อาวุโส เข้มแข็ง สง่างามด้วยเกียรติยศ ฐานะ หน้าที่การงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่การงานเป็นสำคัญ มุ่งมั่นใฝ่สูงทะเยอทะยาน แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง และรักเกียรติ รักศักดิ์ศรีสมความเป็นชาย สอดคล้องกับความคิดจากการศึกษาเรื่อง “ความเป็นชาย” ที่ยอมรับผู้ชายที่ประสบความสำเร็จ เป็นผู้นำและมีลักษณะเป็นที่สนใจทางเพศอยู่เหนือผู้หญิงในเรื่องเพศ (มีโชค ราชภูรานูวัต, ๒๕๔๔) ดังนั้นในอีกแง่มุมหนึ่ง ด้วยเหตุที่มนุษย์มองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ต่ำกว่ามนุษย์ (Murry, 1998) ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า นักเขียนสตรีได้แอบแฝงนัยยะของความต่ำต้อยไร้ค่าของผู้ชายถูกนำมาเปรียบเทียบกับสัตว์ขนาดเล็กและใหญ่ สัตว์ที่ถูกใช้แรงงาน ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย สัตว์ที่อาศัยอยู่ในระดับต่ำตามใต้ดิน ได้แก่ มดปลวก เป็นสัตว์ประเภทที่จะถูกทำลายชีวิตลงเมื่อใดก็ได้ แสดงให้เห็นว่าเพศชายอาจจะถูกมองข้ามความสำคัญและต้องการแสดงการใช้อำนาจของเพศหญิงที่เหนือกว่าเพศชาย จึงอยู่ในสถานะของผู้ถูกใช้แรงงาน และเป็นที่พักพิงอาศัยเพียงร่างกายเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาประเด็นวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้ ๑. ศึกษาเปรียบเทียบความนึกเปรียบเทียบตัวละครชายและตัวละครหญิงที่นำมาเปรียบเทียบกับสัตว์ เพื่อดูกระบวนการทัศนในการสร้างตัวละครว่ามีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อภาพรวมของวรรณกรรมหรือไม่ ๒. ศึกษาความนึกเปรียบเทียบตัวละครรองหรือตัวประกอบเปรียบเทียบกับสัตว์ เพื่อศึกษาว่าความแตกต่างทางเพศของนักเขียน และตัวละครส่งผลต่อการแสดงความหมาย หมายถึง คน สัตว์ วัตถุสิ่งของ หรืออื่น ๆ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา อโศกสิน. (๒๕๔๓). **บุษบกใบไม้**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ: ดับเบิ้ลนายน์.
- _____. (๒๕๔๖). **หนึ่งฟ้าดินเดียว**. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- _____. (๒๕๕๓). **น้ำเส้นไฟ**. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- กัญญ์ชลา. (๒๕๓๔). **ไฟทะเล**. กรุงเทพฯ: โชคชัยเทเวศร์.
- แก้วแก้ว. (๒๕๕๔). **นิรมิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทรีบีส์ บริษัทอักษรโสภณ.
- เจตนา นาควัชระ. (๒๕๑๔). “**วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี**” **วรรณไวทยากร (วรรณคดี)**. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- อาร์. (๒๕๔๔). **มายาคติ: สรรนิพนธ์จาก Mythologies**. แปลโดย วรณพิมล อังคศิริสรรพ. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- มีโชค ราชภูรานูวัต. (๒๕๔๔). **การต่อรองทางเพศสภาพในนิตยสารผู้หญิง และผู้ชาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวารสาร สนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๕). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (๒๕๕๖). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ว. วิวินิจฉัยกุล. (๒๕๕๘). **รัตนโกสินทร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- Lakoff, G. & Johnson, M (1980). **Metaphors We Live By**. Chicago: The University of Chicago Press.

- Murry, D. (1998). **Hubungan antara manusia dan binatang di daerah Malang**. Retrieved November 28, 2019. from www.acicis.murdoch.edu.au/hi/.../pmurrayfldrep.doc
- Richards, I. A. (1936). **The Philosophy of Rhetoric**. London: Oxford University Press.